

Takács Judit

Szabó Magda finnországi fogadtatása

A szerző a huszadik századi magyar irodalom egyik legolvasottabb írója, nevével ennek ellenére alig-alig találkozunk az irodalomtörténetekben és az egyetemi oktatásban. A finnországi irodalomkritikában és oktatásban sem kap helyet, sőt a szerző munkásságát méltatlanul alul is értékeli. Ám ahhoz, hogy ennek okait pontosan feltárjuk, nemcsak a finnországi kulturális és irodalmi életet, hanem azt a politikai helyzetet is meg kell ismernünk, melyben a hatvanas években Szabó Magda páratlanul gazdag munkásságának finnre fordított két kötete megjelent.

Szabó Magda finn recepciójával kapcsolatban csupán néhány monográfiára támaszkodhatunk, ám azok is általában a magyar irodalom finnországi bemutatásával foglalkoznak, s csak röviden (sokszor néhány mondat vagy rövid bekezdés erejéig) érintik az író nő finnül megjelent regényeinek fogadtatását. Ennek többféle okát is feltételezhetjük. Egyrészt csak két regényét fordították le finnre, s nem is a mai szemmel nézve legfontosabbakat. Bár mind *Az őz*, mind pedig a *Disznótör* vitathatatlanul fontos eleme az író nő munkásságának, azonban későbbi nagy regényei (például a *Pilátus*, *Az ajtó*, a *Régimódi történet*) nélkül csonka a róla kialakult kép. Másrészt ezek a korai regények nagy várakozásba érkeztek ugyan, de ez nem is annyira az akkorra itthon már ismertté vált író nőnek, hanem a magyar irodalomnak és magyar tematikának szólt, s az előzetes elvárások után ezek a regények (kritikák alapján jól kitapintható) csalódást okoztak. Érthetetlen azonban, hogy a Szabó Magda iránt a kétezres években támadt általános európai lelkesedés és érdeklődés nyomán (ami Franciaországban különösen elsöprő volt, vö. Körömi Gabriella: *Az ajtó kinyílt. Szabó Magda franciaországi recepciója*. In: József Bukor, Stefan Gubo (szerk.): *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Univerzity J. Selyeho – 2017. „Hodnota, kvalita a konkurencieschopnost”* 42.) miért nem jelentek meg finnül más regényei.

Tanulmányomban három témát járok körül. Részletesen bemutatom egyrészt a finn-magyar kulturális és irodalmi kapcsolatok szakaszait (részletesen kitérve a hatvanas évek jellegzetességeire), majd meghatározom a finn nyelvű magyar prózafordítások sajátosságait, végül bemutatom azt is, hogyan fogadta a kritika és az olvasói közvélemény Szabó Magda finnül megjelent két regényét, *Az őzet* és a *Disznótört*.

A finn–magyar kulturális és irodalmi kapcsolatok története

A finnországi magyar fordításirodalom kezdetei 1870-re tehetők: 1870–79 között 7, 1900-ig pedig összesen 26 magyar könyv jelent meg finnül. A finnek nagy lendülettel fogtak hozzá a fordításhoz, különösen Jókai, Mikszáth, Herczeg Ferenc és Gárdonyi Géza műveiből adtak ki sokat, a költők közül pedig Petőfi verseit ismerhették meg anyanyelvükön nyelvrokaink. Főleg Jókai regényei jelentek meg ekkor nagy számban: a finn és észt fordítások száma rögtön a német és angol nyelvűeké után következett. (Yrjö Varpio–Szopori Nagy Lajos: *Ismerkedő ismerősök. A magyar irodalom fogadtatása Finnországban, a finn irodalom fogadtatása Magyarországon 1920–1986*. Budapest, 1990. 12.)

A korai finn-magyar kulturális és irodalmi kapcsolatokról készült legújabb és legteljesebb áttekintés Irene Wichmann monográfiája. Ebben a szerző felhívja a figyelmet arra, hogy a XIX. század közepétől annak végéig terjedő időszakban, amit a finn irodalom ún. fordítási korszakának is szoktak nevezni, a finn nyelvű fordítások nagy száma azzal volt magyarázható, hogy az irodalmi művek számát elsősorban fordítások útján igyekeztek növelni. (Irene Wichmann: *Unkarin kirjallisuus 1800-luvun Suomessa Petöfin ja Jökain teosten valossa. Ikkuna suomentamisen varhaisvaiheisiin*. 2015. Väitöskirja. Helsingin Yliopisto. 4.)

A kulturális kapcsolatok bővülése magával hozta az irodalmi kapcsolatok mélyülését is, melynek legfőbb szakaszai Yrjö Varpio és Szopori Nagy alapján (*Ismerkedő ismerősök. A magyar irodalom fogadtatása Finnországban, a finn irodalom fogadtatása Magyarországon 1920–1986*. 21–115.) a következőképpen jelölhetők ki:

1920–1939: a bővülő kapcsolatok korszaka

1940–1944: a háború évei

1945–1958: a kapcsolatok megszakadásának korszaka

1959– a kapcsolatok újrafelvétele.

a) A finn-magyar kulturális kapcsolatokat tudatosan az 1920–30-as években kezdték fejleszteni. Ennek legfőbb lépése volt 1921-től a finnugor kultúrkongresszusok szervezése, a Klebelsberg Kunó által kötött kulturális megállapodás (1929) és a finn-magyar kulturális egyezmény (1938). A finneket nemcsak a magyar irodalom, de maga az ország is érdekli: erre utal, hogy számos útikönyv is jelent meg ekkoriban finnül. Egyik legkorábbiából (Erkki Räikkönen: *Heimokirja*. Helsinki. 1922. 176–177.) idézem a magyarokat rendkívül vonzó színben feltüntető jellemzést:

Természetüket tekintve a magyarok könnyen lelkesedők, érzelmesek és indulatosak. Különösen szembeszökő izzón lángoló hazaszeretetük, amelynek segítségével évszázadokon át képesek voltak megőrizni magyarságtudatukat. A becsületesség, nemeslelkűség és nyíltszívűség ugyancsak fontos vonásai a magyar jellemnek. A vendégszeretet és az udvariasság területén mindenki mást megelőznek. Ha pedig megemlítjük még éles elméjüket is, előttünk állnak a magyarok legjobb jellemvonásai.

A kulturális érintkezések során e korszakban a rokonságeszme, a finn-magyar összetartozás tudata dominál. A finn iskolai olvasókönyvekben rendszeresen közöltek magyar irodalmat, leginkább népmeséket és népdalokat. A legterjedelmesebb magyar válogatás az Olvasókönyv finn gyermekeknek sorozat 3. részében (Martti Airila – Mandi Hannula – Eero Salola: *Lukemisto Suomen lapsille III*. Valistus, 1931.) volt található: három népdal, egy népmese, a puszta leírása Jókaitól, Petőfi *Szülőföldemen* és Kölcsey *Himnusz* című verse, (illetve ebben a többi tananyagtól eltérően a korszak politikai ideológiájának megfelelően Papp-Váry Eleménné *Hiszekegye* és Nagy- és Csonka-Magyarország egymásra vetített térképe is helyet kapott). Láthatjuk, hogy a finnekben már az iskolai oktatás során kialakul egy erősen sarkított, sztereotipikus kép a magyarokról, melyet az útikönyvek sugallta kép is tovább erősít, s ami erősen befolyásolja, milyen olvasmányokat szeretnének vagy tudnak hitelesnek elfogadni rólunk.

A magyar prózairodalom fordítása a XIX. század utolsó évtizedeiben kezdődött, és ebben a folyamatban nagyobb törések később sem következtek be. Míg a XIX. században főleg Jókai regényeit fordították, és az első finn nyelvű Mikszáth-kiadások is az elmúlt század végére esnek, a XX. század első évtizedeiben megjelentek finnül Gárdonyi Géza, Herczeg Ferenc, Móricz Zsigmond, később pedig Illyés Gyula, Déry Tibor, Németh László és Márai Sándor írásai is. Ebben az időszakban jelentek meg az első magyar lektűrök is finnül, bár az igény irántuk erősebben a háború utolsó éveiben ébredt fel, s kiadásuk akkor új lendületet is vett.

b) A háború évei alatt meglepően sok (1940–1949 között összesen 48) magyar könyv jelent meg Finnországban, de a hangsúly továbbra is a szórakoztató irodalom kiadásán volt, s a válogatás elsősorban a kiadói igényeken, eladhatóságon, divaton, vagy a személyes érdeklődésen és a baráti kapcsolatokon volt. A negyvenes évek kedvelt finnországi írójává vált Harsányi Zsolt, akinek 1939-ben jelent meg finnül *Magyar rapszódia* című életrajzi regénye. A kötetnek hosszantartó sikere lett, ezen kívül még 1943-ban, 1951-ben és 1953-ban is megjelent.

c) A második világháború után a közép-európai szocialista országok kapcsolatai a nyugati államokkal visszaestek. A háború utáni fordítási tevékenységet a szórakoztató irodalom iránti kivételes kereslet határozta meg. Ebben az időszakban a klasszikus magyar irodalom (Arany, Jókai és Petőfi képviselésében) csak egy írói életrajzgyűjteményben kapott helyet: a magyar távoli irodalomná vált Finnországban.

d) Az újbóli kapcsolatfelvétel első jele Finnországban az 1950-ben létrehozott Finn–Magyar Társaság volt, ám az a szervezet elsősorban a nyelv- és néprajztudományi kapcsolatok élénkítését vállalta fel, majd 1959-ben sor került a korábbi, 1938-as kulturális megállapodás újbóli megkötésére. (Jaakko Numminen: *Bevezetés. A finn–magyar kulturális kapcsolatok*. In: Päivi Heikkilä, Karig Sára (szerk.): *Barátok–rokonok. Tanulmányok a finn–magyar kulturális kapcsolatok történetéből*. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1984. 13.).

A magyar irodalom kiadásának terén még ekkor is a szórakoztató irodalom állt a középpontban. Igen jól fogadta például a kritika Zilahy Lajos *Valamit visz a víz* (1953) című regényét. Az 1960-as évekig sok, mai magyar olvasó számára mára szinte ismeretlen magyar prózaíró művét fordították le finnre (Földes Jolán, Harsányi Zsolt, Földi Mihály lektúrjeit), s ez a polgári szórakoztató irodalom igen sikeres, népszerű volt, és a kritika is kedvezően fogadta őket (Földes és Harsányi három művéről több kritika jelent meg, mint az összes többi, két világháború között kiadott regényről!)

A magyar irodalom Finnországban

a) Az irodalomtörténetek nyújtotta kép

Tuomo Lahdelma tanulmányából tudjuk (Tuomo Lahdelma: *A magyar irodalom Finnországban*. In: Päivi Heikkilä, Karig Sára (szerk.): *Barátok–rokonok. Tanulmányok a finn–magyar kulturális kapcsolatok történetéből*. 1984. 193.), hogy olyan finn nyelvű munka, mely a magyar irodalmat finn nyelven nagy részletességgel mutatja be, nem sok létezik. Közülük az első és sokáig legfontosabb Aarni Penttilä 1939-ben megjelent magyar irodalomtörténete (*Unkarilaisen kirjallisuuden historia*) volt.

A magyar irodalom finnországi recepciójának első fontos tanulmányait magyar szerzők írták (Csekey István 1925-ben és Weöres Gyula 1968-ban), de ezek még elsősorban a finnül megjelent magyar irodalmi művek értelmezésére koncentráltak (Csekey kifejezetten Jókai regényeire), bár Weöres Gyula kissé részletesebben is bemutatta a finnországi magyar irodalom kezdeti időszakát a *Suomalainen Unkari-kirjallisuus 1863–1967* (Finnországi magyar irodalom

1863–1967 között) című monográfiájában (Helsinki, 1969.). Weöres Gyula, aki egyébként a helsinki egyetem magyar nyelvi lektora volt és szótáríróként is jeleskedett, 1920 és 1960 között megjelent írásaiban a magyar népköltészetet, a magyar líra Kalevala-motívumait, a magyar hazafias irodalmat igyekezett népszerűsíteni.

Az első szélesebb kitekintést nyújtó dolgozatok Tuomo Lahdelma nevéhez fűződnek, aki *Unkarilainen lyrikka Suomessa 1970-luvulla* (Parnasso, 1980. 4. 230–235.) címmel írt tanulmányt, mely később *A magyar líra Finnországban a 70-es években* címmel 1980-ban az Alföldben is megjelent (7: 46–53), a finnországi magyar irodalomról átfogóan pedig 1984-ben jelent meg részletes elemzése (Unkarilainen kirjallisuus Suomessa. In: Päivi Heikkilä, Karig Sára (szerk.): *Ystävät, sukulaiset. Suomen ja Unkarin kulttuurisuhteet 1840–1984. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 1984. 179–191.*). Ez utóbbiban a szerző az új fordítónemzedékhez tartozó Otto Aho munkássága kapcsán említi egy félmondat erejéig Szabó Magdát (Lahdelma: *Unkarilainen kirjallisuus Suomessa. 187.*).

A Klaniczay Tibor szerkesztette, magyar kultúra kurzusok során tankönyvként is használt monográfia (*A magyar irodalom története*, Kossuth Könyvkiadó, 1982.) a nyolcvanas évek végétől finnül is elérhetővé vált (*Unkarin kirjallisuus. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1986. Suom. Leena Maijala*). A kötet XX. századi irodalomról szóló részét jegyző Tamás Attila Szabó Magda regényeit szellemesnek és szórakoztatónak nevezi, melyek leggyakrabban a régi középosztály légkörét festik le, s egyszersemind annak kritikáját is adják (ahogy pl. a *Régimódi történet* is), más művei viszont az új élet morális kérdéseit feszegetik. Szabó Magda sokoldalú és gazdag életművéből Tamás a *Freskót*, *Az őzet* és a *Pilátust* emeli még ki (Klaniczay: *Unkarin kirjallisuus. 1982. 448–449.*).

Görömbei András magyar irodalomtörténetről szóló, eredetileg finnül írott monográfiája (*Unkarin kirjallisuuden historia. Helsinki, 1991.*) Johanna Laakso fordításában a *Folia Hungarica* sorozatban magyarul is megjelent (*A magyar irodalom rövid története, Helsinki, 1993.*), ám ebben Görömbei szerzőnket egyáltalán nem említi.

A legújabb, viszonylag részletes írás a finn-magyar nyelvi és irodalmi kapcsolatokról Anna Tarvainen tollából született (*Suomen ja Unkarin kieli- ja kirjallisuussuhteet. In: Jaakko Sievers (szerk.): Veljeskansan keskuudessa. Suomen Unkarin-edustustotoiminnan historiikki. 2010. Suomen suurlähetystö, Budapest*), melyben viszonylag hosszasan ír a magyar irodalom finnországi helyzetéről és fogadtatásáról is (152–156.). Sajnálatos azonban, hogy ebben a tanulmányban sem esik egyáltalán szó Szabó Magdáról.

b) A finnre fordított magyar irodalom sajátságai

A lektűrök dominanciáján túl fontos jellegzetessége a magyar fordításirodalomnak, hogy a magyar prózát egészen az 1970-es évekig finnre közvetítő nyelvből (általában németből vagy angolból) fordították: nem voltak ugyanis magyarul jól tudó műfordítók. A magyar gyermekirodalom még sanyarúbb helyzetben volt, hiszen ezeket (pl. Janikovszky Éva regényeit) egészen az 1970-es évek végéig közvetítő nyelvről fordították finnre. Az 1961-ben megjelent, nagy sikert arató *Iszony* (Kivi putoaa), illetve Szabó Magda 1962-ben megjelent *Az őz* (Metsäkauris) című regénye is még németből való fordítás.

Új vonás azonban, hogy a hatvanas évek második felétől magyarul jól tudó, új fordítónemzedék már a magyar eredetiket vette alapul. Az első közvetlenül magyarról fordított regény Fejes Endre 1966-ban megjelent *Rozsdatemető*-je volt (*Romutarha*, fordította Olavi Metsistö), Anna-Maija Raittila pedig Konrád György *Látogató*, Mészöly Miklós *Saulus* és Móra Ferenc *Kincskereső kisködmön* című regényének fordítójaként lett ismert. A később nyelvkönyvíróként is jeleskedő Outi Karanko magyar népmeséket ültetett át magyarra, Otto Aho pedig Szabó Magda *Disznótorát* fordította le. (Tuomo Lahdelma: A magyar irodalom Finnországban. 201–202.)

Ebben az időszakban (elsősorban 1956 után, melyet egyébként a finn sajtóban kezdetektől fogva kansanousu-ként, népfelkelésként említettek) újra nagy érdeklődés támadt hazánk iránt Finnországban: a finnek erősen érdeklődnek a II. világháború utáni ismeretlen Magyarország iránt, hiszen a lektűrök nyújtotta képen kívül (cigánynóták és polgári világ) mást nem tudtak az országról, s ez a felfokozott érdeklődés alapozta meg a hatvanas években megjelent magyar regények iránti várákozást. (Yrjö Varpio–Szopori Nagy Lajos: *Ismerkedő ismerősök*. 50.)

Az őz és a Disznótor fogadtatása

Szabó Magda *Az őz* című regénynek finn fordítását (Metsäkauris) még a német fordítás alapján készítette Aarno Peromies, s 1962-ban jelent meg. A regény iránt az is növelte a várákozást, hogy a háttérben ott van benne a második világháború utáni, a finnek számára viszonylag ismeretlen Magyarország képe. (Yrjö Varpio–Szopori Nagy Lajos: *Ismerkedő ismerősök*. 55.) A regényről igen nagyszámú kritika és ismertetés jelent meg, a kritikák nagy része azonban a korábbi lektűrirodalomhoz kapcsolta, és jó színvonalú lektűrnek minősíti a regényt.¹

¹ Szabó Magda mindkét finnül megjelent regénye kapcsán sokat mond az a tény, hogy az

Az irodalomtörténész Aarne Kinnunen (*Suomalainen Suomi*, 1963. 2.) azt írta kritikájában, hogy az író nő némiképp mérlegelni szándékozott a múltat is:

Az ember: ebben a világban, visszavonhatatlanul, illúziói és hiedelmek nélkül. A hátsó gondolat a legaljasabb: ha engem valaki is megértett volna, minden másképp lenne, ha valaki ekkor vagy akkor csak egy cseppet is másképpen viselkedik, megváltozott volna az élet egész iránya. A jelenlegi büszkeség, a jelen szó büszkén csengő használata ellenére a várakozás a múlthoz címzett: hogy ti. a múlt változzon mássá, mint amilyen volt. Akkor aztán áradna szét a szeretet és a megértés...

A *Disznótor Paulan tähden*, azaz Paula miatt címmel jelent meg 1967-ben Otto Aho fordításában. Míg az elsőként megjelent regény címének fordítása hűen követi az eredetit, a *Disznótor* esetén jelentős eltérést tapasztalunk, mely erősen befolyásolja a mű értelmezését, már a címben is felhívva a főszereplő Paula szerepére a figyelmet. Tagadhatatlan, hogy nehéz feladat a magyarban reáliának számító disznótor fogalmát lefordítani, hiszen ez a jelenség ismeretlen a finnben. Ezt a szót általában a *siantappojuhlat* kifejezéssel adják vissza, ami szó szerint disznóölési ünnepséget jelent, ám maga a szokás a finnek számára a szó szerinti fordítás dacára is nehezen értelmezhető. Elfogadható tehát a cím átalakítása, bár így a finn cím az eredetihez képest sokkal kevesebbet bíz az olvasóra, és erőteljesebb szerzői állásfoglalást sugall, mint a magyar eredeti.

Bár a számos recenzió a nagy érdeklődésre utal, közöttük igen sok a kritikus hang. Az elemzők nem a regény modern technikáját emelték ki, hanem a szocialista országok irodalmának jellegzetes, megkülönböztető vonásait keresték benne.

„A régi és az új rendszer közti feszültség tükröződik a regényben” – írja a recenzens a *Kirkko ja kaupunki* című lapban (1967. 24.). Rokonait megpróbálták a szovjet irodalomban is keresni, de leszögezték a szocialista realista ábrázolásmódtól való eltérését:

Hozzászoktunk már, hogy a háború utáni szovjet irodalomnak még a legjobb alkotásai is betartják a maguk sajátos módján a szocialista realizmus normáit. Szabó Magda viszont csak a saját irányát tartja szem előtt, és műve nem kötődik semmilyen társadalmi rendszerhez. Csupán arról van

azokat bemutató írások elsősorban nem irodalmi / irodalomtörténeti kiadványokban, hanem egyéb (gyakran nőknek szóló, népszerű lapokban, pl. *Me Naiset*, *Kauneus ja Terveys*) vagy helyi, illetve kisebb közösséget megszólító lapokban jelentek meg (Vaasa, Helsinki, Ylioppilaslehti, *Kirkko ja Kaupunki*).

szó, hogy alakjait a szocialista társadalom kialakította életformába helyezi bele, aminek persze azért megvan a maga határmegvonó hatása is. (Karjalainen, 1967. 11. 28.)

Szabó Magda társadalmi aspektusból ábrázol – hangsúlyozza Eila Pennanen:

Szabó Magda pszichologizálja a hazájában valószínűleg fölbukkanó társadalmi problémát: azok, akik a népi demokratikus uralmat ellenzik, emberként is romlottak... Fő szempontja az, hogy a dolgosság mindig valamely más, tiszteletre méltó erkölcsi tulajdonsággal jár együtt, a jómód viszont a finom illemen kívül a keménységet és az erkölcstelenséget is magával hozza. Az ilyen megközelítés nem igazán érdekes. (Yhteishyvä, 1967. 24.)

A legkritikusabb minden bizonnyal a Kansan Uutiset recenzense volt, aki szerint félrevezető Szabó Magda modernizmusáról beszélni, mert a modernség nemcsak újszerű nyelvi megoldásokat, hanem modern témákat is jelent:

A modernségnek nem egyetlen kritériuma a megújított nyelvi kifejezés-mód. Ilyen kritérium a megújított értékrend és magatartás is, ezek tekintetében azonban Szabó még az idejétmúlt állásponton áll: láthatólag még akkor is a férfi és nő kapcsolatában megjelenő erkölcsi kérdések taglalásában leli kedvét, a régi szerepfelfogásnak megfelelően, amikor a fiatal magyar írónemzedék több tagját már más morális kérdések foglalkoztatják: az új háború veszélye, az élet bizonytalansága, az emberiség szorongása és a jövő feletti aggodalom. (1967. 05. 28.)

Láthattuk, hogy a hatvanas évek után hosszabb lélegzetvételű kritikák, értelmezések, de még ismertetések is alig készültek a Szabó Magda-regényekről, a finnül is elérhető magyar irodalomtörténetekből pedig rendre kimaradt. Ezek után felvetődhet a kérdés, hogy vajon mit tud(hat meg) ma az írónőről a kizárólag finn nyelvű forrásokból tájékozódó olvasó?

Tanulmányaik során az egyetemi hallgatók csak a magyar kultúra vagy magyar irodalom kurzusok során találkozh(at)nak Szabó Magda munkásságával. Mivel a tanulmányomban korábban már bemutatott, kurzusok szakirodalmaként is használatos, finn nyelvű irodalomtörténetek alig ejtenek szót Szabó Magdáról, lényeges annak az oktatási anyagnak a szerepe,² amit a Helsinkii Egyetem két oktatója, Kovács Magdolna és Vecsernyés Ildikó 2007-ben egy

² https://www.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/valintakoemateriaali_suomalaisugrilaiset_kielet_ja_kulttuurit_0.pdf. (Letöltve: 2018. 07. 30.)

szabadon választható (finnugor népek kultúráját bemutató) kurzushoz készített. Ebből a hallgatók a kortárs magyar irodalomból Szabó Magdával, Kertész Imrével, Esterházy Péterrel és – némileg meglepő módon a kortársak között említve – Örkény Istvánnal ismerkedhetnek meg. Szabó munkásságából a nő és a női téma középpontba helyezését, regényei közül pedig a *Freskót*, *Az ajtót* és a két finnre fordított művét emelik ki, illetve utalnak rá, hogy regények mellett verseket és színdarabokat is írt. A finnugor népek és kultúrák kurzushoz készült tananyag a többi finnugor nép kultúrájának bemutatása mellett értelemszerűen csak kis terjedelemben foglalkozhat a magyar irodalommal, ám ez a néhány bekezdésnyi összegzés sem mutatja kellőképpen Szabó Magda magyar irodalomban betöltött fontos szerepét.

A magyar kultúra finnországi képviselőjét vállaló Finn–Magyar Társaság (Suomi-Unkari Seura) honlapjáról³ az érdeklődő Szabó Magdát csak ifjúsági regényíróként ismeri meg:

Szabó Magda a legkedveltebb magyar íróink egyike. Legjobb ifjúsági regényét, a 8. évfolyamon kötelező olvasmányként is szereplő *Abigélt* 2005-ben a harmadik legnépszerűbb könyvvé választották Magyarországon. A regény nemcsak rendkívül izgalmas, hanem az emberiségről, az élet értékéről, a barátságról, a bátorságról és a dolgokról, amelyek nem mindig olyanok, mint amilyenek első pillantásra tűnnek.

A Balassi Intézet 2012-ben a Publishing Hungary Program keretében a magyar irodalom finnországi népszerűsítése céljából összeállított egy rövid, 28 oldalas kiadványt (*Katsaus unkarin kirjallisuuden vaiheisiin* [A magyar irodalom történetének áttekintése]),⁴ mely hét fejezetben, a legfontosabb alkotókat kiemelve mutatja be a magyar irodalom történetét. Szabó Magda munkásságát az 1945 utáni magyar irodalomról szóló fejezetben tárgyalják. Amit a róla szóló egyetlen bekezdésből megtud a finn olvasó, nagyon csekély:

Az eredetileg költőként induló Szabó Magda regényíróként csatlakozott az Újhold csoporthoz, Európa-szerte elismert alkotó volt. Máraihoz hasonlóan az elmúlt világ légkörét és szokásait festi le könnyen olvasható stílusban, de sohasem menekült a múltba. *Az ajtó* (1987) című regényében, mely a kamara-drámák feszültségét hozza, egy magához nagyon hasonlító író és titokzatos elszigeteltségben élő házvezetőnő barátságá-

³ <http://suomiunkari.fi/tietoa-unkarista/2016/10/unkarilaisen-lastenkirjallisuuden-historia-asta-ja-nykytilasta/> (Letöltve: 2018. 02. 06.)

⁴ <https://www.scribd.com/lists/4458012/Publishing-Hungary> (Letöltve: 2018. 03. 10.)

ról mesél. A címben szereplő ajtó elválasztja őket, valójában az otthonos életet a külvilágtól. Ez a pszichológiailag hiteles regény megragadja az olvasóját, aki természetesen szeretne belépni az ajtón...

Összegzés

Szabó Magda finnre fordított regényeinek száma csekély, eltörpül az életmű egészét tekintve. Az 1960 után írott főbb művei sajnálatos módon nincsenek finnre fordítva, és a meglévő két fordítás is igényelné a frissítést. Kortárs kritikusi két finnül is olvasható regényét a két világháború között divatos lektúrirodalom folytatásának tartották, ezért méltatlanul alulértékelik, narratívát érintő újításait (a nézőpontok és időkezelés megújítása, lélekábrázolás pontossága), amiket ma a regények legfőbb értékének tartunk, nem ismerték fel. A jövőre nézve csak azt reméljük, hogy Szabó Magda nagyregényeinek finn fordításai mihamarabb megjelennek, s ez után a hamis kép finomodni fog.